

Independent
Project
Accountability
Mechanism

Резюме от Разрешаването на проблеми

Международен фонд за подпомагане на извеждането от експлоатация на
АЕЦ „Козлодуй“

Случай 2018/01

Юли 2022 г.

Независимият механизъм за отчетност на проекти (НМОП) е механизмът за отчетност на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР). По НМОП независимо се разглеждат въпроси, повдигнати от физически лица или организации, свързани с финансирани от Банката проекти, за които се смята, че са причинили, или е вероятно да причинят, вреда. Целта на механизма е да улесни разрешаването на социални, екологични проблеми и въпроси, свързани с публичното оповестяване, сред заинтересованите страни по проекти; да определи дали Банката е спазила своята Екологична и социална политика и специфичните за съответния проект условия на своята Политика за достъп до информация; и, когато е приложимо, да бъдат предприемани мерки за отстраняване на евентуално настоящо неспазване на тези политики, като същевременно се предотвратява бъдещо неспазване от страна на Банката.

Свържете се с нас за повече информация относно НМОП, или посетете www.ebrd.com/project-finance/ipam.html

Информация за контакт The Independent Project Accountability Mechanism European Bank for Reconstruction and Development One Exchange Square London EC2A 2JN Телефон: +44 (0)20 7338 6000 Електронен адрес: ipam@ebrd.com	Как да подадете заявление до НМОП Ако имате притеснения относно изпълнението на екологичната и социалната политика по проект на ЕБВР, може да ги споделите по електронна поща, в писмо, или чрез онлайн формуляра на адрес: https://www.ebrd.com/project-finance/ipam.html
---	---

СЪДЪРЖАНИЕ

Съкращения	4
Резюме	5
1. История.....	7
1.1 Жалбата.....	7
1.2 Проектът и текущото му състояние.....	8
1.3 Обработка на жалбата: регистрация и допустимост	8
2. Инициативата за разрешаване на проблеми.....	9
2.1 Разработване на процеса и основни правила.....	9
2.2 Основни предприети дейности.....	10
2.3 Теми за обсъждане.....	11
2.4 Резултати и ограничения.....	12
3. Обратна връзка и извлечени поуки.....	13
3.1 Обратна връзка от Страните.....	13
3.2 Извлечени поуки	14
4. Заключение и следващи стъпки.....	15

Освен ако не е посочено друго, термините с главна буква, използваните в настоящия доклад, са същите, като посочените в Политиката за отчетност на проекти от 2019 г.

Съкращения

Съкращение	Разгърнатата форма
Банката (или ЕБВР)	Европейска банка за възстановяване и развитие
Съвет	Съвет на директорите на Европейска банка за възстановяване и развитие
ГДЛО	Главно длъжностно лице по отчетността на ЕБВР и ръководител на НМОП
ОГО	Организация на гражданското общество
ЕСП	Екологична и социална политика на ЕБВР, в сила към момента на одобряване на проекта
Международен фонд „Козлодуй“	Международен фонд за подпомагане на извеждането от експлоатация на АЕЦ „Козлодуй“
АЕЦ „Козлодуй“	Атомна електроцентрала „Козлодуй“
НМОП	Независим механизъм за отчетност на проекти – независимият механизъм за жалби на ЕБВР, създаден през 2020 г. съгласно Политиката за отчетност на проекти от 2019 г.
Страни	Жалбоподателите; техните представители, съответният отдел, екип или звено на Банката; Клиента; и други институции, финансирани проекта, или други правни субекти, отговорни за изпълнението на проекта
ПОП	Политика за отчетност на проекти (2019)
МПЖ	Механизъм за подаване на жалби по проекти на ЕБВР, в сила от 2010 до юни 2020 г.
Управител	Управителят на Европейска банка за възстановяване и развитие
ДПРАО	Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“, България, получател на безвъзмездни средства по Международния фонд „Козлодуй“

Резюме

На 9 февруари 2018 г. по Механизма за подаване на жалби по проекти на ЕБВР (МПЖ)¹ бе получена [жалба](#) от представители на гражданското общество от Крайова, Румъния. Жалбоподателите изразяват загриженост във връзка с изграждането на хранилище за радиоактивни отпадъци в непосредствена близост до АЕЦ „Козлодуй“ в България, близо до границата с Румъния. Първият етап от изграждането на хранилището се финансира от грант към държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ (ДП РАО) чрез Международния фонд „Козлодуй“, администриран от ЕБВР.

Жалбоподателите твърдят, че поради големия си капацитет, хранилището не само ще приема радиоактивни отпадъци от изведените от експлоатация блокове от I до IV, но може да получава и радиоактивни отпадъци от работещите блокове V и VI, а евентуално и от друг реактор в региона. Освен това те имат опасения във връзка с решението за разполагане на повърхностното хранилище за радиоактивни отпадъци на площадка „Радана“, близо до река Дунав. Те се боят, че хранилището ще оказва вредно въздействие върху околната среда на съседния район в Румъния, на реката и свързаните биологични системи. Освен това те твърдят, че румънското население не е било надлежно информирано и че с тях не са проведени обсъждания. Към момента на подаването на заявлението си, Жалбоподателите искат както Разрешаване на проблеми, така и Преглед на съответствието.

Съобразно [Правилника за дейността на МПЖ от 2014 г.](#) МПЖ стартира инициатива за Разрешаване на проблеми с участието на представители на Жалбоподателите и официални лица от ДП РАО, с помощта на посочения от МПЖ експерт Леонардо Д'Урсо. Процесът на диалог започна през август 2018 г. и включваше фасилитиране на три съвместни сесии в Крайова и Козлодуй, както и многобройни двустранни срещи, както присъствени, така и отделени.

Беше създадено безопасно пространство за диалог, в което ДП РАО и Жалбоподателите да обсъждат опасенията и очакванията на Жалбоподателите в опит за намиране на взаимно приемливи решения. По време на процеса от ДП РАО споделиха с Жалбоподателите информация, имаща отношение, и документи за проекта, потенциалните му въздействия върху околната среда и плана за смекчаване на последиците.

До август 2021 г., след обширно обсъждане със Страните, на НМОП стана ясно, че процесът вероятно няма да постигне по-нататъшен напредък. Въпреки че в този момент бе взето решение за прекратяване на процеса, експертът от МПЖ продължи да общува със Страните шест месеца, по тяхно искане, за приключване на обмена на информация и на обратна връзка. В началото на 2022 г. Жалбоподателите потвърдиха искането си за преминаване към функцията за съответствие, тъй като опасенията им продължават.

След като бъде предаден на Съвета на директорите и на Управителя, случаят ще бъде прехвърлен на Функцията за съответствие на НМОП, за извършване на оценка на съответствието, съгласно условията на Политиката за отчетност на проекти от 2019 г.

¹ От юли 2020 г. Независимият механизъм за отчетност на проекти (НМОП) замени МПЖ и отговаря за управлението на този случай съгласно Политиката за отчетност на проекти от 2019 г.

Настоящият документ предоставя обобщение на процеса, тъй като обсъжданията са поверителни, съгласно договорените основни правила, и е на разположение в публичния регистър на НМОП, като [Случай 2018/01](#) на английски, български и румънски език.

1. История

1.1 Жалбата

На 9 февруари 2018 г. по МПЖ на ЕБВР постъпи [жалба](#)² от няколко организации на гражданското общество от Крайова, Румъния, в началото представлявани от г-н Лучиан Саулеану, председател на ARC, Крайова. По-късно Жалбоподателите решиха да сменят представителите си и упълномощиха г-жа Луминита Симою от Гражданската асоциация за живот [Civic Association for Life] от Крайова, да ги представлява в процеса на МПЖ, вместо г-н Саулеану. В искането се изразява безпокойство относно неблагоприятните въздействия върху околната среда, дължащи се на изграждането на хранилище за радиоактивни отпадъци в непосредствена близост до АЕЦ „Козлодуй“, разположена на 4 км от река Дунав близо до границата с Румъния.

Бяха изразени следните опасения:

- Повърхностното хранилище за радиоактивни отпадъци на площадка „Радана“ е твърде близо до река Дунав и румънската граница, с което създава редица рискове за околната среда и за населението, живеещо в южната част на Румъния;
- Земята, в която се изгражда хранилището, е песъчлива и глинеста и се намира на склон с голям наклон, което включва риск от свлачища;
- Хранилището може не само да поема радиоактивни отпадъци от блокове I – IV на АЕЦ „Козлодуй“, които са били изведени от експлоатация, но и радиоактивни отпадъци от блокове V и VI, които понастоящем са в експлоатация;
- Хранилището може освен това да приема и радиоактивни отпадъци, идващи от друга атомна електроцентрала, за която е обявено, че ще бъде изградена в региона;
- Като подкрепя изграждането на хранилището, ЕБВР косвено подкрепя дейностите в областта на ядрената енергетика и свързаните с това рискове, докато световната тенденция е към отказ от ядрените източници на енергия в полза на възобновяемите, които са безвредни за населението и околната среда;
- Румънското население, живеещо в района, който потенциално може да бъде засегнат от този проект, не е било надлежно информирано и с него не са извършвани консултации относно изграждането на хранилището, в нарушение на разпоредбите на Конвенцията от Еспоо на ИКЕ на ООН за оценка на въздействието върху околната среда и Орхуската конвенция относно правото на гражданите на достъп до информация.

Жалбоподателите заявиха своя интерес както за Разрешаване на проблеми, така и за Съответствие.

² Жалбата и всички документи, представени до момента, са на разположение онлайн на адрес <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/ipam/2018/01.html>

1.2 Проектът и текущото му състояние

Жалбата се отнася до безвъзмездна помощ за държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“, България (ДП РАО) от [Международния фонд за подпомагане на извеждането от експлоатация на АЕЦ „Козлодуй“](#) за изграждането на фаза I на повърхностно хранилище за ядрени отпадъци, което да приема ниско- и средноактивни радиоактивни отпадъци от процеса на извеждане от експлоатация на блокове от I до IV на АЕЦ „Козлодуй“. Изграждането на съоръжението започва през 2017 г., а началото на експлоатацията му се очаква през 2024 г.

Международният фонд „Козлодуй“³, администриран от ЕБВР, е създаден през юни 2001 г. като програма на Европейската комисия и други европейски участници за подпомагане на българското правителство да се справи с предсрочното затваряне и извеждане от експлоатация на четири блока [на АЕЦ „Козлодуй“] и последващите компенсаторни мерки в енергийния сектор.

1.3 Обработка на жалбата: регистрация и допустимост

Длъжностното лице по МПЖ регистрира жалбата на 15 март 2018 г. в съответствие с т. 11-13 от [Правилника за дейността на МПЖ от 2014 г.](#) и г-н Леонардо Д'Урсо е назначен за *ad hoc* експерт по МПЖ, който да извърши оценка на допустимостта, а по-късно и като експерт фасилитатор, отговорен за инициативата за решаване на проблеми.

По време на оценката за допустимост, Жалбоподателите потвърдиха, че техният непосредствен приоритет е да се стремят към Разрешаване на проблеми, и само ако то не е успешно, да се спрат на Функцията за съответствие. През юли 2018 г. оценителите за допустимост определиха, че искането е допустимо, както за Разрешаване на проблеми, така и за Съответствие⁴; и че Разрешаването на проблеми ще има предимство.

На 27 юли 2018 г. Управителят на ЕБВР [одобри](#) препоръката на МПЖ да се премине към Разрешаване на проблеми и назначи повторно г-н Леонардо Д'Урсо за експерт по разрешаване на проблеми от МПЖ.

³ Описанието на проекта на ЕБВР е достъпно на адрес: <https://www.ebrd.com/what-we-do/sectors-and-topics/nuclear-safety/kozloduy.html>

⁴ За повече подробности относно процеса и определянето на допустимостта, вижте [Доклада за оценка на допустимостта](#), който е на разположение в регистъра на случаите.

2. Инициативата за разрешаване на проблеми

Инициативата за разрешаване на проблеми започна официално през август 2018 г. с участието на представителя на Жалбоподателите и служителите на ДП РАО, като основни страни по процеса, и бе прекратена от НМОП през август 2021 г., тъй като не бе постигнато споразумение. По-долу е представено обобщение на действията, предприети по време на процеса, фасилитиран от г-н Леонардо Д'Урсо.

2.1 Разработване на процеса и основни правила

В началото на ангажмента Страните споделиха своите опасения с МПЖ и потвърдиха готовността си да участват във фасилитиран диалог. Независимо от това, бяха набелязани редица предизвикателства, които трябваше да бъдат преодоляни, за да се осигури конструктивно пространство за диалог:

- Ограничената информация на Жалбоподателите за проекта, потенциалните му въздействия и ролята на ЕБВР;
- Ограничено разбиране от Страните на правомощията на МПЖ и процеса на разрешаване на проблеми, неговите цели и ограничения;
- Интерес на Жалбоподателите да постигнат промяна на местоположението на хранилището или да спрат финансирането чрез инициативата за разрешаване на проблеми;
- Големият брой граждани и организации на гражданското общество от Румъния и България, представени в процеса;
- Предизвикателствата при общуването и обмяна на документи на три различни езика (английски, румънски и български);
- Липсата на ефективни канали за комуникация и ниското ниво на доверие между Страните;
- Неуспешните опити на Страните да комуникират ефективно в миналото.

Поради това от август до ноември 2018 г. Страните се ангажираха от разстояние, за да разработят процеса на диалог и да установят условията за ефективно участие. В резултат на това общуване, Страните подписаха поверително рамково споразумение (декември 2018 г.), в което се залагат договорените принципи на участие и основните правила. По-специално, рамковото споразумение включваше условия относно вземането на решения и формата на участието. Освен това Страните се споразумяха процесът да бъде поверителен и винаги да се дават съвместни изявления, за споделяне на напредъка по инициативата.

Поверителността на процеса по-късно щеше да се превърне в проблем на Жалбоподателите и те поискаха промяна в основните правила, за да стане процесът по-прозрачен. ДП РАО обаче не беше склонно да приеме тази промяна.

2.2 Основни предприети дейности

Съвместни срещи

След подписването на Рамковото споразумение за Разрешаване на проблеми през декември 2018 г. започна фасилитираният диалог и обмен на информация. С фасилитатор от МПЖ бяха проведени общо три съвместни срещи за диалог в Крайова и Козлодуй, както и 16 двустранни срещи (комбинация от присъствени и дистанционни ангажименти). Освен това между срещите се състоя активен обмен на електронни съобщения и документи.

От март 2020 г., поради ограниченията за пътуване и социални събирания, свързани с COVID-19, цялата комуникация беше дистанционна.

Съвместни изявления

МПЖ подпомогна Страните при изготвянето и оповестяването на съвместни изявления чрез процеса. През февруари 2019 г. Страните излязоха с първото си съвместно изявление и се споразумяха за второ през юли 2019 г. Въпреки това, Жалбоподателите решиха да не оповестяват в сайта си втория документ.

Те бяха оповестени и в сайта на ДП РАО и разпространявани чрез местни медии в Румъния и България.

Освен това след третата среща за диалог Страните се споразумяха да оповестяват кратко обобщение на резултатите от срещата и да приемат следващите стъпки.

Тези документи бяха изготвени на английски, български и румънски език и бяха оповестени в регистъра на случаите на МПЖ. В момента са на разположение на трите езика в [онлайн регистъра](#) на НМОП.

Заклучителни двустранни срещи

След третата сесия за диалог, проведена през февруари 2020 г., Страните не успяха да се срещнат отново присъствено. Дистанционната комуникация забави процеса на диалог, който така или иначе вече беше изправен пред трудности поради ограниченото доверие и различните гледни точки на Страните. През този период беше посветено много време на преговорите със Страните по изменението на Рамковото споразумение, за да се даде възможност за по-голяма прозрачност, но както вече беше споменато, Страните не успяха да постигнат съгласие по предложените изменения.

Въпреки това, желанието на Страните да продължат да обменят информация не спря. През пролетта и лятото на 2021 г., Жалбоподателите ревизираха всички неразгледани притеснения и предоставиха на ДП РАО списък от 31 въпроса. След надлежно разглеждане ДП РАО предостави писмени отговори на повдигнатите въпроси, придружени с подкрепящи документи.

Процес на прекратяване

През август 2021 г., след дълги консултации, стана очевидно, че процесът вече не може да допринесе за това Страните да могат да постигнат споразумение. Така Разрешаването на проблеми бе прекратено от НМОП съгласно т. 2.4 в) i от Политиката за отчетност на проекти.

2.3 Теми за обсъждане

Деветте теми, обсъдени по време на инициативата за разрешаване на проблеми и тяхното състояние в края, са изброени тук:

- 1) **Финансиране.** По отношение на финансирането на хранилището Жалбоподателите получиха цялата публично достъпна информация.
- 2) **Местоположение.** На разположение на Жалбоподателите беше предоставена подробна информация за процеса на подбор на площадката, геоложките и хидроложките ѝ **характеристики. Независимо от това опасенията на Жалбоподателите по отношение на характеристиките на почвите в района и близостта на хранилището до река Дунав остават.** Те отново категорично наблегнаха, че хранилището трябва да бъде преместено на място, далеч от река Дунав.
- 3) **Проект и технология.** ДП РАО подчерта, че регулаторният орган в областта на ядрената енергетика в България е прегледал оценките за безопасност на площадката и проекта и са получени всички необходими разрешителни и лицензи (т.е. площадката и проектът са одобрени и са издадени разрешителни за строеж). ДП РАО изрази увереност, че всички стъпки, предприети по време на изграждането, са в съответствие с националното законодателство, международните стандарти за безопасност и добрите международни практики. Независимо от това, Жалбоподателите се съмняваха, че хранилището е възможно най-безопасното и се опасяваха, че стоманата в бетона, в комбинация с кондиционирания радиоактивни отпадъци, биха могли да причинят пукнатини по стените на контейнерите.
- 4) **Капацитет за съхранение и живот.** Според жалбоподателите сегашният проект на хранилището има по-голям капацитет от необходимия за съхранение на отпадъците от изведените от експлоатация блокове. От ДП РАО обясниха, че хранилището е предназначено за погребване на радиоактивни отпадъци съгласно параметрите, определени в проучването за оценка на въздействието върху околната среда. Те също така поясниха, че финансирането от ЕБВР е за първата фаза на хранилището, което ще приема отпадъци само от тези четири блока. От ДП РАО също така предоставиха информация, че изчисляваният обем на радиоактивните отпадъци, които ще се съхраняват, се основава на прогнози и зависи от редица фактори, което е една от причините за изграждането му на модули в три етапа. С цел да се внесе яснота по отношение на обхвата на проекта, финансиран по Международния фонд „Козлодуй“, Жалбоподателите предложиха хранилището да бъде преименувано, така че името ясно да отразява факта, че то ще приема само отпадъци от изведените от експлоатация блокове I – IV. ДП РАО отговори, че не е в рамките на правомощията му да променя името на съоръжението.
- 5) **Вид на отпадъците.** Жалбоподателите подчертаха нуждата от прозрачна система за наблюдение, с която да се контролира видът на погребваните отпадъци по време на експлоатацията и след затварянето на съоръжението. Освен това, Жалбоподателите препоръчаха на ЕБВР да ограничи помощта си единствено до подпомагане на съхранението на ниско- и средноактивни отпадъци, получени от извеждането от експлоатация на блокове от I до IV. ДП РАО увери Жалбоподателите, че в този първи модул на хранилището ще бъдат погребвани само ниско- и средноактивни отпадъци от изведените от експлоатация блокове I – IV.

- 6) **Потенциални въздействия.** ДП РАО увери Жалбоподателите, че няма основания за тяхната загриженост относно изграждането, експлоатацията и закриването на хранилището. Освен това от ДП РАО заявиха, че при оценката на въздействието върху околната среда, извършена за проекта, не са били установени никакви потенциални отрицателни въздействия върху околната среда или общността. Независимо от тези гаранции Жалбоподателите изразиха страх от потенциално радиоактивно събитие на река Дунав и свързаните с нея екосистеми.
- 7) **Аварийен план.** Жалбоподателите проявиха интерес дали е налице аварийен план за защита на българското и румънското население в случай на ядрена авария и пожелаха да научат как съответните органи от двете страни ще си сътрудничат при такова събитие. От ДП РАО обясниха, че са налице аварийни планове и съответните органи от двете страни си сътрудничат съгласно своите отговорности.
- 8) **Сътрудничество между българските и румънските власти.** Жалбоподателите заявиха, че е от съществено значение, регулаторните органи в областта на околната среда и ядрената енергетика от България и Румъния да подобрят трансграничното си сътрудничество във връзка с изграждането и експлоатацията на хранилището. От ДП РАО се съгласиха с Жалбоподателите, че по-тясното сътрудничество между съответните власти от България и Румъния може да допринесе за изграждане на доверие.
- 9) **Комуникация на ДП РАО с местните общности.** Жалбоподателите изразиха загриженост относно комуникацията на ДП РАО и ангажираността на заинтересованите страни в България и Румъния. От ДП РАО обясниха, че изграждането на доверие с всички заинтересовани страни чрез прозрачна и отворена комуникация е една от техните основни ценности. От там потвърдиха, че са отворени за различни форми на диалог и информационни дейности, с цел повишаване на осведомеността на обществото за хранилището.

2.4 Резултати и ограничения

Целта на Разрешаването на проблеми е да се улесни диалогът между Страните, за да могат да разгледат възможните решения за преодоляване на проблемите в дадена жалба и в крайна сметка да се намерят взаимно приемливи решения във връзка с тези опасения. Настоящият процес не е достигнал този етап, като се имат предвид редица предходни ситуации, които процесът не е могъл да преодолее ефективно, както и някои външни събития, които ограничиха процеса. Въпреки тези ограничения Страните успяха да се ангажират и да постигнат някои положителни резултати. Искаме да признаем ангажираността на Страните и работата на експерта по МПЖ за постигнатото.

Резултати

Бяха намерени допирни точки. Независимо от силно поляризираните си гледни точки, Страните успяха да работят заедно и да определят девет теми от общ интерес, които бяха обсъдени подробно по време на процеса.

Беше споделена информация. По време на процеса, както ДП РАО, така и ЕБВР отговориха на запитвания, отправени от Жалбоподателите, и предоставиха информация за проекта, ролята

на ЕБВР, финансовия принос, очакваните въздействия върху околната среда и мерките за смекчаването им.

Бяха изградени комуникационни мостове. Преди Разрешаването на проблеми Страните не са били в състояние да общуват. Процесът, включващ фасилитатори, изгради мостове за обсъждане, извършване на мозъчна атака и обмен на мнения по въпроси от взаимен интерес в рамките на безопасна среда. Страните открито споделиха своите опасения и очаквания, предложиха алтернативни решения и като цяло укрепиха отношенията си.

Страните укрепиха капацитета да си взаимодействат. Страните признаха, че процесът е укрепил способността им да седнат на една маса и да комуникират конструктивно.

Ограничения

Поляризирани гледни точки. Страните заемаха много различни и непримирими позиции от самото начало и се въздържаха от отстъпване от тях. По-специално, въпреки информацията, предоставена от ДП РАО, относно изпълнените изисквания за безопасност, Жалбоподателите продължиха да се противопоставят на избраното местоположение.

Липса на доверие. Въпреки че с процеса бяха открити канали за комуникация между Страните, той не успя да изгради доверието, необходимо за постигане на споразумение. Липсата на доверие беше установена още от самото начало и остана така през целия процес.

Смяна на представители. По време на инициативата представителите на Жалбоподателите непрекъснато се сменяха. Поради други ангажименти някои от Жалбоподателите напуснаха, а други се присъединиха към процеса много след началото на диалога. Това означаваше, че се налагаше фасилитаторът да работи непрекъснато за изграждане на капацитета на новодошлите, това предизвика закъснения в някои от планираните дейности, което засегна непрекъснатостта на процеса.

Трети страни. Според Жалбоподателите процесът е трябвало да включва представители на други органи за вземане на решения, както и участие на технически експерти от България и Румъния.

3. Обратна връзка и извлечени поуки

3.1 Обратна връзка от Страните

НМОП поиска от Страните обратна връзка относно Инициативата за разрешаване на проблеми, за да се оцени нейната ефективност. Този раздел представя обобщение на отговорите, получени от Жалбоподателите и ДП РАО (Клиента).

Жалбоподателите

Жалбоподателите изразиха своята признателност към Разрешаването на проблеми, тъй като тази инициатива им е помогнала за **изграждане на капацитета за участие** в диалога с фасилитатори, свързан с проекта, финансиран от ЕБВР. Те също така изразиха благодарност за усилията на механизма да осигури **равнопоставеност**, с предоставянето на време на Жалбоподателите да се консултират помежду си, и с осигуряването на достъпност чрез преводачески услуги.

Жалбоподателите подчертаха **значението на посещението си** на площадката по проекта. Техните мнения и опасения бяха потвърдени от посещението, което ги накара да преминат към процеса на съответствието.

Те се бяха надявали по време на Разрешаването на проблемите да бъде намерено решение и изразиха съжаление, че не е постигнато. За тях представителите на ДП РАО са сериозни професионалисти, но за съжаление не разполагат с правомощия за вземане на решения по повдигнатите въпроси. От гледна точка на Жалбоподателите **лицата, вземащи решения, е следвало да бъдат включени** в процеса.

Според Жалбоподателите преговорите, необходими за съвместни публични изявления, са били много дълги и тежки. Те подчертаха необходимостта от по-голяма прозрачност, както и от участие на медиите в заседанията за диалог.

Клиентът

Представителите на ДП РАО коментираха, че процесът на Разрешаване на проблеми е отговорил на техните очаквания. Те бяха доволни, че с него не са били засегнати целите, графика или финансирането на проекта. Освен това те считат, че процесът им е позволил да общуват пряко с Жалбоподателите и да предоставят разяснения по трудните теми в достъпен формат.

От тяхна гледна точка инициативата им е помогнала да подобрят капацитета си да общуват със засегнатите от проекта хора и гражданско общество, както от България, така и от и Румъния.

Те оцениха, че Разрешаването на проблеми им е дало възможност да споделят с Жалбоподателите информация относно проекта и да получат обратна връзка за работата си. Клиентът обаче призна, че макар проектите, свързани с управлението на радиоактивни материали, да притесняват обществеността, все пак са очаквали по-добро разбиране от страна на Жалбоподателите.

Накрая от ДП РАО коментираха, че е важно участващите представители да останат през целия процес, за да се осигури приемственост, да няма прекъсване и да се повиши ефективността на процеса.

3.2 Извлечени поуки

Всеки диалог, воден от НМОП е възможност за учене и усъвършенстване. В настоящия случай НМОП набеляза няколко области, в които работата му може да стане по-ефективна за насърчаване на взаимно приемливи резултати, насочени към преодоляване на изразените опасения.

Ролята на НМОП и функцията за разрешаване на проблеми

В този случай вече е ясно, че механизмът трябваше да инвестира повече време в ранните етапи, за да обясни мандата на механизма и обхвата на функцията за разрешаване на проблеми. Ясното разбиране от всички заинтересовани страни им позволява да установят реалистични очаквания, да решат дали процесът отговаря на техните нужди и да знаят как да увеличат максимално възможностите.

Съвместно разработване и цел на основните правила

Още в началото на процеса Страните постигнаха съгласие по основните правила, но посочиха, че не им е ясна тяхната цел, обхват и приложимост. НМОП трябва да работи със Страните на ранен етап в процеса, за да обясни методологията, използвана при разрешаването на спорове, като е от основно значение Страните да се ангажират в разработването на процеса и да постигнат съгласие относно начина, по който ще се осъществи ангажиментът. Основните правила са резултат от процеса на съвместното им разработване и са договорени от Страните, а не са им наложени. Основните правила са начин за подпомагане на уважителния диалог и следователно могат да бъдат преразгледани, ако е необходимо. Поради доброволния принцип на решаването на проблеми на НМОП обаче, това изисква съгласието на всички участващи Страни.

Представителство на големи разнородни групи жалбоподатели

Представителството на големи разнородни групи жалбоподатели е голямо предизвикателство, тъй като обичайно има голямо разнообразие в групата по отношение на опасенията, потенциалните решения и капацитета. Многообразието добавя и още едно ниво на сложност при разработването на процеса на диалог, тъй като представителите следва да имат капацитета, ангажираността и правото да участват, да изразяват своите опасения и да вземат решения от името на групата. За тази цел, когато се оценява жизнеспособността на дадена инициатива за разрешаване на проблеми, НМОП трябва да се ангажира с всички жалбоподатели и техните представители, за да им помогне при определянето на техните общи цели и да се договори кой да участва в срещите за диалог, освен лицето, което първоначално е било упълномощено от групата да ги представлява в процеса на НМОП. Тъй като представителството отнема много време, процесите трябва да са обвързани с времето и да зачитат ангажиментите на участниците по отношение на баланса между професионалния и личния живот.

Действия, които трябва да бъдат предприети от НМОП

Въз основа на горното, НМОП ще направи следното:

1. Ще разработи материали, обясняващи функцията, и ще провежда консултации със съответните заинтересовани страни, за да се гарантира, че това е полезен инструмент.
2. По време на етапа на оценка на всички регистрирани случаи:
 - а. Ще провежда първоначална среща с всяка от страните, за преглед на обхвата и процеса, установени в Политиката, както и за да се гарантира, че всички ще споделят едно и също разбиране.
 - б. Ще разработи картиране на заинтересованите страни и тяхната връзка с опасенията и проекта
3. За големи групи от жалбоподатели, по време на етапа на оценяването, ще се ангажира с всички и ще ги подпомага при определянето на интересите и установяването на потенциалните им представители.

4. Заключение и следващи стъпки

През август 2021 г. процесът беше прекратен съгласно т. 2.4 в) i от Политиката за отчетност на проекти. След вземането на това решение експертът по МПЖ продължи да общува няколко пъти със Страните по тяхно искане, за приключване на обмена на информация и получаване на обратна връзка. Този документ предоставя резюме на процеса, тъй като Страните се съгласиха, че обсъжданията ще бъдат поверителни. Преди оповестяването със Страните беше

споделят проект на текста и техните коментари бяха отчетени от НМОП при изготвянето на този доклад.

Като част от приключването на фазата на Разрешаване на проблеми документът ще бъде представен за информация на Съвета на директорите на ЕБВР и на Управителя. След тези действия страните ще бъдат уведомени за оповестяването му в електронния регистър ([Случай 2018/01](#)). Документът ще бъде достъпен и на румънски и български език.

С тези действия етапът за Разрешаване на проблеми ще приключи и, съгласно решението на Жалбоподателите, случаят ще бъде прехвърлен към функцията за съответствие на НМОП за оценка на съответствието, съгласно съответните условия на Политиката за отчетност на проекти от 2019 г.